

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia””

COM(2012) 196 final

(2012/C 351/15)

Raportöör: **Antonio LONGO**

Euroopa Komisjon otsustas 2. mail 2012 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 114 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia””

COM(2012) 196 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav transpordi, energeetika, infrastruktuuri ja infoühiskonna sektsioon võttis arvamuse vastu 6. septembril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 483. istungjärgul 18.–19. septembril 2012. aastal (18. septembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 134, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võtab teatise teadmiseks. Sellega soovitakse anda konkreetne vorm lapse õigusi käsitleva ELi tegevuskava ühele ülesandele (meede 9), mille eesmärk on tõhustada riskide ennetamist, suurendada laste vastutustunnet ja osalust interneti kasutamisel, vastavalt positiivsele nägemusele, mille raames vaadeldakse interneti kui „vahendit, mille kaudu nad saavad omandada teadmisi ja oskusi, suhelda ning parandada tööväljavaateid ja tööalast konkurentsivõimet”⁽¹⁾.

1.2 Teatise üks oluline aspekt seondub võimalusega luua uusi kõrgetasemelisi oskusi turvalisuse, infosisu ja uute rakenduste valdkonnas. See valik on esmatähtis, kuna Euroopa turg ei ole piisavalt suur, et innustada asjakohaseid investeeinguid.

1.3 Teatis väärrib tähelepanu, kuna selles määratletakse üldstrateegia, mis kohustab kõiki osalema sellise „uue keskkonna” loomisel, millel on otsustav tähtsus järgnevatel aastakümnetel.

1.4 Komitee tõstab siiski esile ka mõned probleemid ja puudused, seoses millega kutsub ta komisjoni üles vaatama üle teatavaid valikuid ja täiendama strateegiat uute ettepanekutega.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee väljendab eelkõige sügavat muret kõnealuse teatise üldise lähenemisviisi pärast,

sest tundub, et selles tuntakse suuremat huvi äritegevuse kui sellise interneti arendamise vastu, mis oleks paremini kohandatud lastele ning tagaks neile maksimaalse kaitse.

1.5 Komitee on veendunud vajaduses määratleda eelkõige sidus raamistik, millega tagatakse laste kaitse ja õigused, ning suunised kõigi asjaosaliste jaoks. Komitee arvates ei ole teatis sellest seisukohast piisavalt konkreetne ega üksikasjalik.

1.6 Komitee väljendab siiski kahtlusi iseregulatsiooni tõhususe küsimuses. Ta on kindlalt veendunud, et vastu tuleb võtta täpsed ja ranged eeskirjad selliste esmatähtsate küsimuste puhul nagu isikuandmete kaitse, eraelu puutumatus ja võitlus lapspornograafia vastu, kehtestades asjakohased sanktsioonid, mis võivad päädida veebilehe viivitamatu sulgemise ja lubade tühistamisega.

1.7 Erilist tähelepanu tuleb pöörata veebireklaamile⁽²⁾. Isegi kui komisjon tunnustab laste haavatavust, rakendab ta üksnes üldmeetmeid. Komitee arvates on strateegia ähmane ja ebapiisav ning nõuab täpsemate ja siduvamate kohustuste kehtestamist kõigi kõnealuse sektori osalejate jaoks.

1.8 Komitee juhib muuhulgas tähelepanu sellele, et teatistes puuduvad igasugused viited toiduainete reklaamile – küsimus, mis tekitab tõsist muret seoses ülekaalulisuse ja toitumishäiretega. Komitee loodab, et viib ellu oma seisukoha, milleks on „tagada, et lastele mõeldud veebisaitidel reklaamimise standarditega kaitstaks lapsi sama palju kui audiovisuaalteenustes tehtava reklaami standarditega”.

⁽¹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus interneti ja teisi kommunikatsioonitehnoloogiasid kasutavate laste kaitse kohta, ELT C 224, 30.8.2008, lk 61; Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Suhtlusvõrkude mõju kodanikele/tarbijatele”, ELT C 128, 18.5.2010, lk 69.

⁽²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Lastele ja noortele suunatud reklaami raamistik”, Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 6.

1.9 Komitee ei ole vastu avaliku ja erasektori partnerluse loomisele, et arendada kvaliteetset infosisu, tingimusel, et säilitatakse VVOde vabadus ja sõltumatus ning et ettevõtjad ei saaks seda kasutada enesereklaamiks.

1.10 Seoses **laste osalusega uue kvaliteetse infosisu loomisel**, toetab komitee kõiki meetmeid, mille abil väärtustatakse laste loovust, kuid väljendab tõsiseid kahtlusi toetatavate meetmete peamiselt ärilise suunitluse tõttu, mis tõrjub kaitsemeetmed tahaplaanile.

1.11 Komitee jagab muret küberkuritegevuse, eelkõige laps-pornograafia ja psühholoogilise manipuleerimise („grooming”) üle, ning jagab komisjoni kavatsust tõhustada abitelefone ja jätkata selliste edukate Euroopa programmide rakendamist nagu Safer Internet.

1.12 Tuleb tõhustada **interneti ebaausa kasutamise seotud teatavate aspektide ennetusmeetmeid**, eelkõige seoses sellise infosisu allalaadimisega nagu mobiiltelefonide ja tahvelarvutite jaoks mõeldud helinad ja rakendused, muutes rangemaks Euroopa seadusi ning meenutades reguleerivatele asutustele nende ülesandeid.

1.13 Seoses **isikuandmete kaitsega** on komitee arvukates arvamustes juba väljendanud oma muret ja kõhkclusi kõnealusel tundlikus küsimuses, ⁽³⁾ ning nõuab rangemaid eeskirju nii ELi ettevõtete kui ka kõigi Euroopa turul osalejate jaoks.

1.14 Komitee väidab muuhulgas, et teatise ei viidata **laste kehalist ja vaimset tervist ohustavatele teguritele, eelkõige sõltuvusele**, ega esitata asjaomaste meetmete ettepanekuid. Selles olulisel küsimuses soovib komitee kõnealusel strateegia täiendamist või uue dokumendi väljatöötamist.

1.15 Lõpuks kutsub Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Euroopa Komisjoni üles teostama pidevat laiaulatuslikku ja põhjalikku järelevalvet laste ja internetiga seonduvas küsimuses, kuna asjaomased andmed on esmatähtsad sekkumismetmete valikul ⁽⁴⁾.

2. Teatise sisu

2.1 Nõukogu 28. novembri 2011. aasta järeldustes laste kaitse kohta digitaalmaailmas on märgitud, et lastele parema interneti loomiseks on vaja **kombineerida eri poliitikameetmeid** Euroopa, riiklikul ja valdkondlikul tasandil üldstrateegiliste meetmetega. See võimaldaks määratleda põhiohused ja vältida killustumist.

⁽³⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus isikuandmete kaitse üldmääruse kohta, ELT C 229, 31.7.2012, lk 90.

⁽⁴⁾ Eurostati andmed pärinevad 2009. aastast, kuid eri liikmesriikides on kättesaadavad ka hilisemate riigi tasandi uuringute tulemused. Oluline uuring on EU Kids Online, mida on viidud läbi 2006. aastast alates programmi Safer Internet raames, ning mille tulemusel on nüüd koostatud kolmas aruanne 2011–2014, mis hõlmab 33 riiki.

2.2 Komisjon on veendunud, et reguleerimine on üks võimalusi, kuid eelistada tuleb asjaomaste osalejate iseregulatsiooni, haridust ja vastutustunnet.

2.3 Komisjon alustab oma dokumenti „Praeguste puudujääkide ja probleemide” süvaanalüüsiga, mis tulenevad komisjoni arvates turu killustatusest ja võimetusest tagada kaitsemeetmeid ja kvaliteetset infosisu Euroopas, raskusest riskide haldamisel, et luua usaldust, ja asjaolust, et lastel puuduvad oskused ja tõeline pädevus digitaalvaldkonnas.

2.4 Teatise esitatakse rida suuniseid, millest komisjon, liikmesriigid ja kõik asjaomase sektori väärtusahela osalejad peaksid juhinduma kooskõlas strateegiaga, mis tugineb **neljale üksteist mõjutavale sambale**:

— **noortele kvaliteetse internetisisu pakkumise soodustamine;**

— **teadlikkuse ja vastutustunde suurendamine;**

— **laste jaoks turvalise internetikeskkonna loomine;**

— **võitlus laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu.**

2.5 Lõppkokkuvõttes võiks suur ja innustav pühendumus, mida komisjon Euroopalt, liikmesriikidelt ja infosisuteenuste pakkujatelt ootab, võimaldada luua „uue keskkonna”, rakendades järgmist kümme meetet:

— loomingu- ja haridusliku internetisisu loomine

— meeldivate kogemuste pakkumine

— digitaal- ja meediaoskus ning turvalise internetikasutuse õpetamine koolides

— teadlikkuse suurendamine ja laste osalus

— lihtsad ja töökindlad teatamisvahendid kahjulikust infosisust teatamiseks

— eakohased privaatsuseadised

— vanemliku kontrolli vahendite levitamine ja usaldusväärsus

— infosisu klassifikatsioonide kasutamine (PEGI süsteem)

— reklaam internetis ja kulude ohjamine (helinad jms), veebipõhised hasartmängud

— võitlus laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastu (veebimaterjalid, rahvusvaheline koostöö jms).

3. Üldised märkused

a) Positiivsed aspektid:

3.1 Komitee võtab teatise suure huviga teadmiseks. Teatise aluseks on Lissaboni lepingu artikli 3 lõige 3, kus on selgesõnaliselt sätestatud, et Euroopa Liit peab edendama lapse õiguste kaitset, mis on kirjas ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (artikkel 24).

3.2 Lisaks sellele on kõnealuse kaitse kohustus kirjas ka lapse õigusi käsitlevas ELi tegevuskavas⁽⁵⁾, mille üheksanda meetme raames nähakse ette toetus liikmesriikidele ja teistele asjaomastele osalejatele, eesmärgiga tõhustada lastele mõeldud ennetusmeetmeid, suurendada nende vastutustunnet ja osalust, et saada maksimaalset kasu infotehnoloogiast ja võidelda küberkiusamise vastu, ennetada kokkupuudet kahjuliku infosisuga ning teisi ohte, mis seonduvad interneti kasutamiseга.

3.3 Tänuväärne on üldkäsitus, mis väljendab soovivat suhtumist interneti kui vahendisse, „mille kaudu /.../ saavad [lapsed] omandada teadmisi ja oskusi, suhelda ning parandada tööväljavaateid ja tööalast konkurentsivõimet”⁽⁶⁾.

3.4 Internet pakub seega suuri võimalusi, kuid selle kasutamine nõuab siiski teatud oskusi, teadlikkust ja informatsiooni, et vältida raskusi ja ohtusid. „Võrgus surfamine” on tähendusrikas ja sisukas metafoor, kuna selle abil kirjeldatakse interneti kui loomulikku, füsioloogilist ja mitte patoloogilist keskkonda, nagu merd, mida tuleb tundma õppida, et kasutada täielikult ära kõiki selle võimalusi ja rikkusi, kuid järgida teatud käitumisreegleid ja vältida ohte.

3.5 Komitee pooldab komisjoni valikut teha ettepanek riikide valdkondliku poliitika kooskõlastamise kohta, kuna tegemist on valdkonnaga, mille olulisus pidevalt muutub ühiskonnas üha kasvab.

3.6 Analüüsitava teatise üks oluline aspekt seondub võimalusega luua uusi kõrgetasemelisi oskusi turvalisuse, infosisu ja uute rakenduste valdkonnas.

3.7 See valik on esmatähtis seetõttu, et Euroopa turul on ikka veel raskusi finantsvahendite leidmisega kvaliteetse infosisu loomiseks, ning seetõttu, et Euroopa turg ei ole piisavalt suur, et innustada asjakohaseid investeringuid.

3.8 Samal ajal tuleb lahendada Euroopa laste hulgas väga levinud puuduliku arvutioskuse probleem, kuna vaatamata „kaasasündinud” digitaalostustele, ei ole neil piisavalt vajalikke IT-alaseid teadmisi ega kvalifikatsiooni tööturule sisenemiseks.

3.9 Teatis väärrib igakülget tähelepanu, kuna selles määratletakse strateegia, mis kohustab kõiki osalema sellise „uue keskkonna” loomisel, millel on otsustav tähtsus järgnevatel aastakümnetel.

b) Probleemid ja puudused

3.10 Komitee väljendab siiski teatud kahtlusi teatise üldise lähenemisviisi suhtes ning rõhutab teatud aspektidega seonduvaid puudujääke.

Juba teatise esimestest väidetest jääb mulje, et selles tuntakse suuremat huvi äritegevuse kui sellise interneti arendamise vastu, mis oleks paremini kohandatud lastele ning tagaks neile maksimaalse kaitse.

3.11 Komisjon kinnitab muuhulgas punktis 1.1 selgelt ja ühemõtteliselt järgmist: „Kui laste vajadustele pööratakse tähelepanu, võib avaneda suur hulk ettevõtlusvõimalusi” ning punktis 1.2, milles käsitletakse „praeguseid puudujääke ja probleeme”, kus „killustatus” ja „turu võimetus” näivad olevat esmatähtsusega probleemid, samal ajal kui selliseid aspekte nagu „raskused riskide haldamisel, et luua usaldust ja laste „puuduv pädevus digitaalvaldkonnas” käsitletakse üksnes möödaminnes.

3.12 Komitee nõustub komisjoni väitega, et kuni praeguseni puudus sidus raamistik ning et olemas olid spetsiifilised meetmed, mis olid suunatud teatud meediakanalitele või tehnoloogilistele platvormidele.

Seega oli kindlasti vaja otsustava tähtsusega pöördepunkti, mis soodustaks sellise ühtse ulatusliku digitaalturu teket, mis oleks konkurentsivõimeline maailma tasandil. Eelkõige viimase punkti kohta on komitee avaldanud seisukohta mitmes varasemas arvamuses, toetades komisjoni tegevust.

3.13 Kuid veelgi vajalikum oli ja on määratleda laste kaitse ja nende õiguste tagamise sidus raamistik ning suunised kõigi asjaomaste osapoolte jaoks, sealhulgas liikmesriigid, järelevalveorganid ja -asutused, ettevõtted, koolid ja perekonnad. See võimalus on jäetud arvamuses kasutamata.

3.14 Komitee väljendab kahtlusi ka iseregulatsiooni tõhususe küsimuses. Vahendi (seadus, määrus, kontroll või iseregulatsioon) valik, mida rakendada sellise internetisisu ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks, mis võib olla lapse vaimse arengu jaoks kahjuliku või on ühiskonnastavastane või isegi kriminaalne, peaks toimuma arvestades lapse vanust, tausta ja eri vahendite tõhusust, mis võivad kõik osutada kasulikuks ja tõhusaks vastavalt konkreetsele juhtumile⁽⁷⁾.

3.15 Internetil on globaalne mõõde: kerge on avada või ümber paigutada veebilehekülgi riikide raames, mis ei allu Euroopa seadustele. Seni kuni puudub vastav rahvusvaheline lepe, võiks olla kõige kasulikum ja kiirem sekkumismeede iseregulatsioon. See võiks olla ajutine valik reguleerimise ootel. Siiski

⁽⁵⁾ COM(2011) 60 final, 15. veebruar 2011.

⁽⁶⁾ Peaprioriteet ELi strateegias e-ostuste kohta: e-ostused 21. sajandi jaoks, COM(2007) 496.

⁽⁷⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Proaktiivne õigus: samm parema õigusliku reguleerimise poole ELi tasandil”, ELT C 175, 28.7.2009, lk 26.

puudub igasugune kahtlus, et sageli on tegemist lõksuga, kuna ettevõtte, kes selle rakendusele on võtnud, seda ei järgi. Seega oleks asjakohane tõhustada iseregulatsiooni korrapärase kontrollide ja sanktsioonide kehtestamisega; need aspektid võiksid kuuluda riiklike reguleerivate asutuste pädevusvaldkonda.

3.16 Komitee on seega kindlalt veendunud, et kõige olulisemates küsimustes tuleb rakendada täpseid ja rangeid eeskirju. Sellised küsimused on isikuandmete kaitse, eraelu puutumatus ja võitlus lapspornograafia vastu, mille puhul tuleb kehtestada asjakohased sanktsioonid, mis võiksid päädida teatavate veebilehekülgede viivitamatu sulgemise ja lubade tühistamisega.

3.17 Erilist tähelepanu tuleb pöörata **veebireklaamile**. Komisjon tunnistab punktis 2.3.4 ka ise, et „lastel puudub alles oskus reklaami kriitiliselt hinnata”. Komisjon toob näiteks virtuaalostud, hasartmängud, telefonihelinad ehk kõik see, mis „võib kaasa tuua suuri arveid”. Kuid seejärel piirdub komisjon üksnes üldmeetmetega ELi eeskirjade järgimise kontrollimise tõhustamiseks, iseregulatsiooni meetmete tõhususe hindamiseks, tarbijakaitse strateegia süvendamiseks jms.

Komitee arvates on see strateegia ähmane ja ebapiisav ning nõuab täpsemaid ja siduvamaid kohustusi kõigi kõnealuse sektori osalejate jaoks.

3.18 Komitee juhib muuhulgas tähelepanu sellele, et teistes puuduvad igasugused viited toiduainete reklaamile, küsimus, mis tekitab tõsist muret seoses ülekaalulisuse ja toitumishäiretega.

4. Konkreetsete märkused

a) Kvaliteetne infosisu, oskused ja kool

4.1 Komitee jagab seisukohta, mille kohaselt puuduvad koolidel asjakohased veebipõhised pedagoogilised vahendid, ning ei ole vastu avaliku ja erasektori partnerluse loomisele vanemate, õpetajate ning laste kaitse ja õiguste edendamise valdkonnas tegutsevate VVOde osalusel, tingimusel, et kõnealuste VVOde vabadus ja sõltumatus säilitatakse, ning et ettevõtteid ei saaks kasutada kõnealuseid meetmeid enesereklaamiks.

4.1.1 Oluline on levitada võimalikult laialdaselt mitmes liikmesriigis arendatavaid arvukaid pilootprojekte, sealhulgas interaktiivsete õpikute loomine „wiki meetodi”⁽⁸⁾ abil, omavahel kogemusi vahetavate virtuaalsete koolikommuniteeride moodustamine või kaugõppemoodulid iseseisvaks õppimiseks.

4.1.2 Seoses laste osalusega uue kvaliteetse infosisu loomisel, toetab komitee kõiki meetmeid, mille abil väärtustatakse noorte loovust, ning nendib, et mõned neist on toonud viimastel aastatel kaasa suuri uuendusi (Google, Facebook, Apple'i rakendused). Komitee on siiski mures asjaolu pärast, et komisjon

kipub strateegia eri punktides kalduma pigem innustatavate meetmete ärilise aspekti kui kaitsemeetmete poole.

4.1.3 Lastele mõeldud kvaliteetse didaktilise ja interaktiivse infosisu väljatöötamisel oleks samuti asjakohane rakendada kõrgetasemelisi ekspertrühmi (käitumissüühlooge, pedagooge, jms), kes on võimelised pakkuma välja kõige asjakohasemaid materjale arvestades laste vanust ja võimalikke arenguprotsesse; valmistama ette nii õpetajatele kui ka lapsevanematele mõeldud lühikesi materjale; osalema veebilehtede ja videomängude klassifitseerimises vanuse järgi; panustama sihtrühmadele mõeldud portaalide ja stimuleeriva kvaliteetse infosisu arendamisse.

4.1.4 Sellise infosisu loomist oleks võimalik lihtsustada ELi tasandi sätetega ja riikliku tasandi maksusoodustustega. Samuti oleks soovivat töötada kvaliteetse infosisu ja kvaliteetsete rakenduste toetamiseks välja Euroopa programm, millega oleks võimalik innustada eelkõige iduettevõtete loomist noorte poolt, kes on interneti valdkonnas kindlasti uuendustegevuse esirinnas.

4.1.5 Komitee kasutab võimalust, et kutsuda Euroopa Komisjoni üles töötama välja spetsiaalselt laste jaoks mõeldud infosisu ning parandama lastele mõeldud teavet portaalis „Europa”, eelkõige seoses internetiohtudega.

b) Digitaalkultuur

4.2 Olukorras, mida võib nimetada üleminekuolukorraks, kus „kaasasündinud” digitaaluskustega põlvkonnad elavad kõrvuti põlvkondadega, kes on läbi teinud üksnes osalise ülemineku passiivselt meediavahendite kasutamisel (televisioon, ajakirjandus, kino) aktiivsele, kuid vastutavad laste kaitsmise eest võimalike kahjulike mõjude korral, peitub kõige parem lahendus nende täiskasvanute digitaaluskuste tõhustamises, kes tegelevad alaealiste lastega, olgu koolis, perekonnas või ühingu-tes. Tuleb vältida ohtu, et meie lastest saavad „orvud digitaalmaailmas”, kellel puudub juhendaja, kes oleks võimeline neid suunama ning aitama neil võtta vastutust oma valikute eest.

4.2.1 Komisjoni programm võiks olla täpsem selles punktis ning dokumendi osas, milles viidatakse internetile kui loovuse ja õppimise arendamise vahendile. Need kaks aspekti tuleb seostada, et innustada vanemate positiivset suhtumist⁽⁹⁾.

c) Ebaseaduslik ja ebaaus infosisu

4.3 Riskide ennetamine ja interneti edendamine lapse arengu vahendina on ühe ja sama protsessi lahutamatud aspektid, mis võimaldavad asjakohaseid ennetusmeetmeid. Oluline on luua

⁽⁸⁾ Siin viidatakse Vikipeedia mudelile, mis kujutab endast tuhandete vabatahtlike ekspertide koostöö tulemusel arenevat digitaalset entsüklopeediat, mis on mõeldud internetis tasuta kasutamiseks.

⁽⁹⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Digitaalpädevuse, e-oskuste ja e-kaasatuse parandamine”, ELT C 318, 29.10.2011, lk 9.

tasakaal lapse loomuliku uudishimu ja keelamise vahel, mis võib takistada ja moonutada lapse arengut küpsuse ja iseseisvuse suunas.

4.3.1 Küberkuritegevuse, nagu lapspornograafia ja psühholoogilise manipuleerimise ("grooming"), ennetamine ning võitlus küberkiusamise vastu nõuab täiskasvanutelt probleemi tajumise võimet. Sel eesmärgil näib olevat vajalik kaasata lapsevanematele ja kasvatajatele mõeldud kursuste ja materjalide koostamisse eksperdid, sealhulgas käitumispühholoogid, laste psühhiaatrid, lastearstid, psühholoogilised nõustajad ja perearstid.

4.3.2 Lisaks sellele võiks analüüsida tehnilist lahendust, mis seisneb selgelt äratuntava graafilise sümboli kaasamises igasse brauserisse, mida levitada koos asjakohase reklaamiga, ning mis on varustatud hädaabikõne funktsiooniga, mis võimaldab saata kahtlased lingid reaajas pädevale õiguskaitseasutusele.

4.3.3 Samuti tuleks tõhustada ennetusmeetet seoses teatud aspektidega, mis tulenevad ebaausast interneti kasutamisest, ning mille esimeseks ohvriks on lapsed. Eelkõige seoses sellise infosisu allalaadimisega, nagu mobiiltelefonide ja tahvelarvutite jaoks mõeldud helinad ja rakendused, tuleks tõhustada Euroopa seadusi ning meenutada reguleerivatele asutustele nende kohustusi.

Komitee toetab komisjoni võetud kohustust (punkt 2.3.4), mille eesmärk on „tagada, et lastele mõeldud veebisaitidel reklaamimise standarditega kaitstaks lapsi sama palju kui audiovisuaalteenustes tehtava reklaami standarditega”.

4.3.4 Erilist tähelepanu tuleks pöörata ennetus- ja turvaprogrammide (filtrid, viirustõrjeprogrammid, vanemlik kontroll jms) maksumusele. Tuleks vältida tasukaalu kadumist ohu-kulude suhte vahel, mille tulemusel on kõrgete hindade tõttu ohustatud eelkõige vaesemad lapsed, perekonnad ja koolid.

4.4 Igal juhul on enne igasuguse karistusmeetme võtmist vältimatu ja esmatahtis ennetustegevus perekonnas ja koolis. Siinkohal tuleks parandada õpetajate koolitust, täiendades nende koolitusprogramme veebitundmisoskuste õpetamisega. Lisaks sellele võib osutada kasulikuks määratleda ja levitada koolides nn elulisi reegleid mobiiltelefonide ja suhtlusvõrgustike kasutamise kohta, mis on ühised laste, õpetajate ja perekondade jaoks.

d) Isikuandmete kaitse

4.5 Isikuandmete kaitse küsimuses on komitee väljendanud muret ja nõudmisi mitmes viimastel aastatel koostatud arvamustes. Komitee on seisukohal, et tuleks nõuda mitte üksnes ELi ettevõtete vaid ka kõigi teiste Euroopa turul osalejate tõsisemat suhtumist. Eelkõige seoses suhtlusvõrgustikega tuleks võtta vastu meetmeid näiteks Google'i ja Facebooki esmapilgul lihtsustamist lubava tegevuse suhtes, mis aga tegelikult osutub teatava vabaduse võtmiseks seoses kasutajate profiilidel sisalduvate isikuandmete kasutamisega äriilistel eesmärkidel. Laste puhul tuleks võtta veelgi suuremaid ettevaatusmeetmeid⁽¹⁰⁾.

e) Tervis ja sõltuvus

4.6 Teatistes puudub igasugune viide selliste laste kehalist ja vaimset tervist ohustavatele teguritele, kes pühendavad palju aega internetis surfamisele või arvutimängudele, sealhulgas lihas- ja luustikuhaigused ja kehahoiaku häired, nägemishäired, ülekaalulisus, psühholoogiline sõltuvus⁽¹¹⁾ ja kalduvus isoleeritusele ja põgenemisele tegelikkuse eest; kõnealuses valdkonnas ei ole esitatud ühtegi meetet.

Selle olulise aspekti puhul oleks soovitav võtta integreeritud meetmeid või koostada asjakohane *ad hoc* dokument ning teostada pidevat järelevalvet. Euroopa sellealased statistilised andmed on vananenud, samal ajal kui kõnealune nähtus kiirelt ja katkematult areneb.

Brüssel, 18. september 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus isikuandmete kaitse üldmääruse kohta, ELT C 229, 31.7.2012, lk 90; Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus suhtlusvõrkude vastutustundlikkuse kasutamise kohta, ELTs veel avaldamata.

⁽¹¹⁾ Uuringud internetisõltuvuse („Internet addiction”) kohta on teostatud juba 1995. aastast alates, kui dr Kimberly Young rajas USAs esimese asjaomase asutuse „Center for Internet Addiction” (www.netaddiction.com). Põhjalikke uuringuid on tehtud Saksamaal, Itaalias ja Tšehhi Vabariigis.